

Κολλυβάδες και Νεομάρτυρες - Αγιότητα και Θεολογία του Μαρτυρίου

Ενότητα 3: Ο άγιος Μακάριος Νοταράς, το αλειπτικό και το αγιολογικό έργο του

Συμεών Πασχαλίδης
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ο άγιος Μακάριος Νοταράς

Το αλειπτικό και το αγιολογικό έργο του

Ο άγιος Μακάριος (1731-1805): γενάρχης του Φιλοκαλισμού

- ❖ Άγιος Μακάριος Νοταράς: Ο ιθύνων νους του φιλοκαλικού κινήματος
- ❖ Ιστορικό διάγραμμα του βίου του:
 - ✓ Η οικογένεια των Νοταράδων
 - ✓ Τα πρώιμα πνευματικά ενδιαφέροντά του
 - ✓ Η καρποφόρα περίοδος της αρχιερατείας του
 - ✓ Οι περιπέτειές του μετά τα Ορλωφικά (1770)
 - ✓ Η αφετηρία του αντιγραφικού και συλλεκτικού έργου του
 - ✓ Τα ταξίδια του και η παρουσία του στα μεγάλα κέντρα του υπόδουλου Ελληνισμού
 - ✓ Η τελευταία περίοδος της διαμονής του στη Χίο

Η προβολή της αγιότητας του Μακαρίου Νοταρά

- ❖ Βιογράφος του, ο άγιος Αθανάσιος ο Πάριος
 - ❖ Καταγραφή σημαντικού αριθμού θαυμάτων του στη Χίο και σε άλλες περιοχές
- ❖ Σύνθεση Ακολουθιών προς τιμήν του από τον Αθανάσιο Πάριο και το Νικηφόρο Χίο
- ❖ Συγγραφή ενός κεφαλαίου «Περί του αγίου Μακαρίου» στο έργο *Δήλωσις τῆς περὶ τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ταραχῶν ἀληθείας*
 - ❖ Κωνσταντινούπολη – Πατριαρχική Σχολή

Η σχέση του αγίου Μακαρίου με την κολλυβαδική έριδα στο Άγιον Όρος

- ❖ Κείρεται μεγάλος μοναχός από τον παπα-Παρθένιο Σκούρτο
- ❖ Τέσσερα ταξίδια του αγίου Μακαρίου στο Άγιον Όρος:
 - ❖ Το 1775 αρνείται να συμμετάσχει στο μνημόσυνο του πρ. Αλεξανδρείας Ματθαίου στη Μονή Κουτλουμουσίου
 - ❖ Το 1777 συναντάει στο κελί του Αγίου Αντωνίου (σημ. Σεράι) τον όσιο Νικόδημο και του αναθέτει την έναρξη του κοινού εκδοτικού τους έργου. Περιοδεύει στις αθωνικές μονές
 - ❖ Το 1784 συνεχίζει την εκδοτική συνεργασία του με τον όσιο Νικόδημο
 - ❖ Την τελευταία δεκαετία του 18^{ου} αι. μεταβαίνει και πάλι στο Άγιον Όρος για τη θεώρηση του *Πηδαλίου*

Ο άγιος Μακάριος και οι Νεομάρτυρες [1]

- ❖ Συνεκδότης, μαζί με τον άγιο Νικόδημο, της πρώτης έντυπης νεομαρτυρολογικής συλλογής, του *Νέου Μαρτυρολογίου* (1799)
- ❖ Αλείπτης Νεομαρτύρων:
 - ❖ Πολυδώρου Κυπρίου
 - ❖ Θεοδώρου Βυζαντίου
 - ❖ Δημητρίου Πελοποννησίου
- ❖ Έμμεση σχέση του με δύο ακόμη νεομάρτυρες:
 - ❖ Τον Μάρκο τον εν Χίω
 - ❖ Τον Αγγελή τον εν Χίω

Ο άγιος Μακάριος και οι Νεομάρτυρες [2]

- ❖ Συντάκτης νεομαρτυρολογικών κειμένων:
 - ❖ Μαρτύριο Πολυδώρου Κυπρίου
 - ❖ Επιστολές για τον νεομάρτυρα Θεόδωρο το Βυζάντιο
- ❖ Παρότρυνε συνεργάτες του να συγγράψουν τα Μαρτύρια άλλων νεομαρτύρων:
 - ❖ Το Μαρτύριο του Θεοδώρου του Βυζαντίου από τον Νικηφόρο τον Χίο
 - ❖ Το Μαρτύριο του Κωνσταντίνου του Υδραίου (πρ. Αδριανουπόλεως Γρηγόριος)

Το συλλεκτικό και μεταφραστικό έργο του αγίου Μακαρίου [1]

- ❖ Η μαρτυρία του Βίου του (χφ Ευεργετινού)
- ❖ Η αντιγραφή χφφ από τον ίδιο: χφ ΧΑΕ 53 (το πιο πρώιμο αυτόγραφο του αγίου Μακαρίου)
- ❖ Η μαρτυρία του Παϊσίου Βελιτσκόφσκυ
- ❖ Η επιστολή του Δωροθέου Βουλησμά στον άγιο Μακάριο: «ὅτι πολλὰς ἀνεκδότους βίβλους φέρεις μετὰ σοῦ».
- ❖ Συντάκτης ενός χειρόγραφου Καταλόγου της Βιβλιοθήκης της Μονής της Πάτμου

Το συλλεκτικό και μεταφραστικό έργο του αγίου Μακαρίου [2]

- ❖ Πιθανόν είναι εκείνος που μετέφερε τα χφφ του Αοράτου Πολέμου και των Πνευματικών Γυμνασμάτων από την Πάτμο στον όσιο Νικόδημο
- ❖ Πατριακός κώδ. 871: Κείμενα για τον όσιο Χριστόδουλο, τον κτίτορα της Πάτμου

Ο άγιος Μακάριος συνεκδότης υμνοαγιολογικών έργων

- ❖ Συνεκδότης, με τον όσιο Νικόδημο, της *Φιλοκαλίας* (1782)
- ❖ Συνεκδότης, με τον όσιο Νικόδημο, του *Ευεργετινού* (1783)
- ❖ Συνεκδότης του *Νέου Εκλογίου* (1803)
- ❖ Συνεκδότης με τον άγιο Αθανάσιο και το Νικηφόρο τον Χίο του *Νέου Λειμωναρίου* (1819)

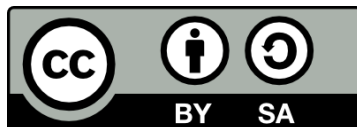
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Συμεών Πασχαλίδης. «Κολλυβάδες και Νεομάρτυρες: Αγιότητα και Θεολογία του Μαρτυρίου. Ο άγιος Μακάριος Νοταράς, το αλειπτικό και το αγιολογικό έργο του». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS323/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

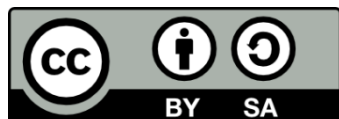
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Δημοσθένης Κακλαμάνος.
Θεσσαλονίκη, 21.6.2015.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

